

MARTIN DANEŠ

Rozsypaná slova

***Román o posledních letech
Karla Poláčka***

Rozsypaná slova

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Martin Daneš

Rozsypaná slova – e-kniha

Copyright © Druhé město – Martin Reiner, 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

MARTIN DANEŠ

**Rozsypaná
slova**

Druhé město
Brno 2020

MARTIN DANEŠ

Rozsypaná slova

© Martin Daneš, 2020
© Druhé město — Martin Reiner, 2020

ISBN 978-80-7227-433-8 tištěná kniha

ISBN 978-80-722-7828-2 ePub

ISBN 978-80-722-7829-9 Mobi

ISBN 978-80-722-7830-5 PDF

Tomáš Jelinowiczovi

Dcera se mě zeptala:

Kdybys stál ve vodě a voda ti byla po prsa, brečel bys?

Nebrečel, povídám.

A kdyby ti byla po krk, brečel bys?

Nebrečel.

A kdyby ti byla nad hlavu, brečel bys?

Nebrečel.

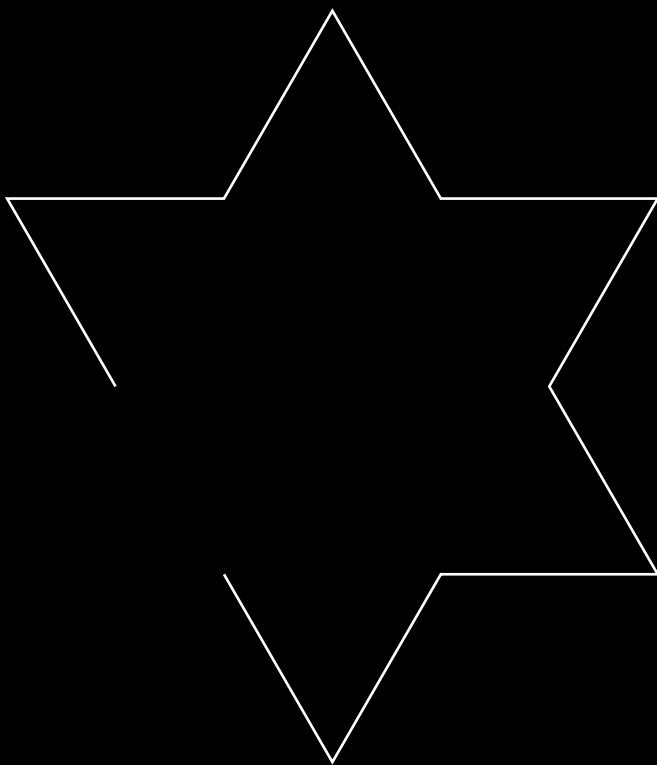
A kdyby ses utopil, brečel bys?

Nebrečel.

Však ty bys brečel, uvidíš!

I.

Konec prázdnin

1

U okna kupé sedí proti sobě muž se ženou a na podlaze mezi nimi se táhne pes jezevčík čili daxlík. Další osazenstvo — dámu s brýlemi a trvalou ondulací, muže s bílým plnovousem a mladíka s rašicím zrzavým knírem (pokud se pod nosem neumazal jahodovou marmeládou) — hledme ignorovat. Muž čte noviny. Přes roztažený dvojlist velkého formátu vidíme pouze jeho tmavou, stříbrně prokvetlou a dozadu sčesanou kštici. Rusovlasá žena naproti němu zamyšleně hledí z okna. Pes otáčí střídavě hlavou k jednomu i druhému a přemýšlí, jak do té pohřební atmosféry vnést trochu pohybu. V kupé plném cestujících a jejich zavazadel by měl tento nápad jen malou šanci na úspěch: pohyb všeho živého i neživého, co se podařilo vměstnat do vlakové soupravy, daným směrem zajišťuje parní lokomotiva a volnost pohybu panuje výhradně mimo ni; leč zkuste si radostně poskakovat podél jedoucího vlaku v terénu rozbláceném jarním táním...

Poté co se vzdal představy, že se mu to tu podaří rozhýbat, si lehl pes na podlahu a hlavu složil mezi natažené přední tlapy s úmyslem dát si malou siestu předtím, než páníčkové zavelí k výstupu.

Naděje, že se tak stane co nevidět, vzrostla v okamžiku, kdy se rusovlasá žena zvedla ze sedadla a vykřikla:
„Hrad! Viděla jsem hrad!“

Muž složil noviny, hnědýma zasmušilýma očima vzhlédl k ženě a zeptal se:

„Cos viděla?“

„Hrad, kde jsem byla na vejletě jako malá holka!“ Žena namířila ukazováčkem k oknu, za nímž defiloval souvislý pás boubelatých kopců. „Objevil se na vteřinu a hned zase zmizel. Vystupujuj!“

V tu chvíli — jako na povel — začala souprava brzdit. Muž odhodil noviny, vyskočil z lavice a jal se překotně stahovat kufrы z polic umístěných nad hlavami cestujících. Rohem jednoho z nich zavadil o trvalou ondulaci brýlaté dámy; kdyby byla duchapřítomně nesklonila hlavu, možná by to neschytala jen ta ondulace, nýbrž i její lebka.

Zaskřípěla kola a vlaková souprava s trhnutím znehybněla.

„Rychle rychle, nebo dojedeme do Berouna!“ poháněl muž svou partnerku.

„Prosím tě, co bysme dělali v Berouně?“ podivila se a sáhla po menším z obou kufrů.

„Právě že nic!“ zasyčel muž. „Tak si pospěš!“

Muž jako první zdolal tři příkré schůdky, žena mu sešora podala zavazadla a poté sama sestoupila na perón. Na jezevčíka v tom spěchu dočista zapomněli. Výpravčí zvedl zelenou plácačku, lokomotiva zahoukala k odjezdu a muž náhle zvolal:

„Ježíšmarjá, pes! Kdepak je?“

Zatímco se vlak rozjížděl, muž se ženou se zmateně otáčeli na všechny strany. Zvíře, které — nikým nepovšimnuto — na svých krátkých nožkách seskákalo krko-

lomné schůdky těsně za nimi a vzápětí se odběhlo nabažit volného výběhu, naštěstí slyšelo i na slovo „pes“ a přicapkalo k nohám svého pána, vrtíc spokojeně ocasem.

Muž se chytil za srdce.

„Je tady!“ vydechl.

„Když už si ho nevšímáš ty, máme velkou kliku, že si všímá on nás,“ doplnila žena káravým tónem.

Muž se ženou se chopili kufrů a všichni tři vyrazili opačným směrem než cestující, kteří s nimi vystoupili z vlaku.

„Seš si jistej, že jdeme dobře?“ otázala se žena nedůvěřivě.

„Absolutně,“ odpověděl muž. „Ta paní mi říkala: Zjistěte, kam jdou ostatní, a pak se dejte na druhou stranu. Půjdete pořád rovně a první chalupa, kterou uvidíte, je moje. Nemůžete se ztratit.“

Kráčeli podél trati blátivou cestou obklopenou zbytky tajícího sněhu a po několika stech metrech narazili na dřevěnici s rozsáhlým oploceným pozemkem. Muž otevřel vrátka a zavolal nějaké jméno. V odpověď mu zazněl psí štěkot následovaný husím kejháním.

„Jsme v cíli, doktorko. Běžte dál.“

Propustil vrátky ženu a jezevčíka a jen co vklouzl dovnitř i on, hned je za sebou zase zavřel.

Pobyt na chalupě, v níž špatně dovíraly dveře, chatrné prkenné podlahy vrzaly na každém kroku, voda se nabírala ze studny a kvůli chybějícímu připojení k elektrické síti se svítilo petrolejkou, byl pro oba měšťany uvyklé bytu s koupelnou a splachovacím WC čímsi na způsob kulturního šoku. Relativní nepohodlí jim vynahrazoval zdejší rajský klid a okolní došeda zbarvené kopce lahodily jejich oku víc než šed uniformem wehrmachtu, jenž nedávno obsadil Prahu. Zdaleka nejvíc si tu ale užíval jejich jezevčík. Ani po několika dnech se neuměl nabažít tou úžasnou plejádou tvorů, s nimiž náhle sdílel společné teritorium: psem voříškem, kočkou, králíky, kozami, husami a slepicemi, nemluvě o paní domácí a její dceři. Vysoká koncentrace nejrozličnějšího obyvatelstva byla zdrojem nejedné vyhrcořenější situace, a on rád aktivně přispíval k tomu mumraji.

Prošedivělý brunet s hnědýma zádumčivýma očima — říkejme mu třeba Karel Hirsch — nebyl tak spontánní náture jako jeho pes a první dny se zde maličko nudil. Procházet se ve třech — s paní, jíž by slušelo jméno Dora, a jezevčíkem Kafičkem — bylo možné jen po hlavní cestě, buď k nádraží, nebo na opačnou stranu, protože jarní obleva proměnila okolní terén v rozlehlou bažinu.

Když se jednou po návratu domů pokusili po uši zabláceného psa umýt v pumpě na dvorku, Kafičko se tomu mučení vzepřelo. S hrdelním zavytím se vytrhlo pánovi z rukou a pelášilo se někam schovat.

„Slyšelas?“ otočil se Karel k Doře. „Znělo to úplně, jako by vykřik: Pust mě!“

„On jenom tak zakňučel,“ ujistila ho a dodala: „To, že v tvech knihách mluvěj psi lidskou řečí, ještě neznamená, že to podobně dělaj i ve skutečnosti.“

„Vidíš, to by mě nenapadlo!“

Pohlédla na něho starostlivě:

„Je vidět, žeš přetaženej... Konečně pro to máš dobrý důvody. Počkej, odpočinek a zdravěj venkovskej vzduch to spraví.“

Vešli do domu bez nezvěstného Kafička. Dora zůstala v přízemní světnici s paní domácí a její dcerou, zatímco Karel usvědčený z přetaženosti se šel natáhnout do postele v pokojíku na patře. Zíral do stropu a oddával se chmurným představám. Události uplynulého měsíce k nim zavdávaly ne jeden podnět. V průběhu pouhých pár dnů přišel úplně o všechno: o pozici redaktora prestižního deníku, jež mu zajišťovala stálý příjem, i o profesi spisovatelskou. Někteří lidé ji sice za skutečnou profesi nepovažují, pro něho ale znamenala víc: životní poslání. Krátce před odjezdem z Prahy navíc vyslal do daleké ciziny svou jedinou dceru Jiřinu, která — byť čerstvě osmnáctiletá — byla ještě dítě. Co způsobilo, že se celá Karlova existence ze dne na den sesypala jako domeček z karet? Taková maličkost, již se před lety rozhodl vytěsnit z mysli, ona ho ale nakonec dostihla a připomněla se mu s nebývalou razancí. Onou maličností bylo, že je — byl a navždycky zůstane! — Žid.

Jako chlapci mu nedocházelo, že je jiný než ostatní. Pochopil to až na měšťance a ani v pozdějších zaměstnáních

na to nemohl docela zapomenout. Mazlivé oslovení *židáčku*, jímž ho častovali někteří kolegové, přecházel s úsměvem, protože nechtěl za žádnou cenu dát najevo, že ho v hloubi duše zraňuje. On sám si vlastní původ nevybral; zvolili si snad ten svůj ti, kdo si ho takhle dobírali? Aby dal najevo, že se s tím nehodlá smířit, rozhodl se učinit gesto a nedlouho po vyhlášení republiky, v časech, kdy se to stalo společensky únosným, vystoupil ze židovské církve.

Před dvaceti léty tuhle komunitu opustil a docela nedávno z ústředí Pražské židovské obce obdržel zprávu, že v ní *de facto* pořád je. Karel si zhluboka povzdechl a v duchu se zeptal: „Může v tomhle světě člověk za sebe něco rozhodnout? Dokáže utýct sám sobě? Svýmu vlastnímu osudu?“

Z ozvěny snášející se k němu od stanového stropu pokoje si vyvodil, že jde o jeho vystrašený hlas.

„Už jsem jako oni,“ dodal a přitom si hlídal, aby jeho hlas zněl o něco vyrovnaněji. „Jako ti stařečkové, co jsem o nich psával. Mluvím sám k sobě a nevím o tom. To mi patří. Mám, co si zasloužím!“

Tím se ale — jako ten stařeček — vzdálil od tématu a málem kvůli tomu ztratil nit. Dává smysl klást si otázky, k nimž chybí odpovědi? Nemá snad dost svých starostí dnes a denně? Navíc není nikdy tak, aby nemohlo být ještě hůř; zatím si smí na nádraží zakoupit jízdenku a odjet se svou družinou vlakem na Karlštejn, aby se tam společně nadýchali svěžího venkovského vzduchu.

3

Sotvaže Dora vystoupila do pokojíku v prvním patře, natáhla se po jeho boku a políbila na čelo, přišel Karel k sobě a uvědomil si, že klimbal. Pak ho napadlo, že i když všechno skončí, pokaždé něco následuje. Cosi musí vždy zaplnit uprázdněný prostor, praví elementární zákon fyziky. A on v oblasti „čehosi“ na tom nebyl právě nejhůř.

„Na co myslíš?“ zeptala se.

„Na tebe, stařeno,“ odpověděl Karel a doplnil lišácky: „Navíc je to tentokrát pravda.“

Když ho jednou nazvala něžně „starouškem“, mylně si to vyložil jako narážku na jejich patnáctiletý věkový rozdíl a na oplátku jí vmetl „stařenu“. Do té doby si ji dobíral přezdívkou „doktorka“, protože byla doktorkou práv. Za jejich šermováním stařeckými holemi by citlivé ucho poznalo milostnou hru dvou plachých jedinců, kteří se ne-naučili dávat najevo nejhlubší city.

„Poslechni, staroušku,“ zašeptala Dora, „měla bych takovej nápad.“

Ve snaze předejít chybnému výkladu jejích slov mu položila ruku na stehno, posouvala ji zvolna výš a přitom sledovala jeho odezvu.

„Mám ráda tenhle tvůj rozměr: Vždy připraven,“ zavrňela. „V jistým ohledu seš pořád chlapec a já jsem šťastná žena.“

„Ten chlapec, jak si ho představuješ, zůstával od svých patnácti v nečinnosti a k praktickejm cvičením neměl

žádnou příležitost. Aspoň se dneska ukazuje, že nečekal pro nic za nic.“

Objali se, spojili rty do dlouhého polibku a on si pomyslel, že i když není žádná Katharine Hepburnová (ostatně ani on určitě nebyl Cary Grant!), má všechny přednosti: její sexuální apetýt byl srovnatelný s tím mužským; nepřikládala přehnaný význam materiální věc a nebylo ji příliš často vidět s hadrem v ruce; nepropadala extázi, kdykoli se přiblížila ke kuchyni či koupelně. Naproti tomu ráda debatovala o literatuře, politice a dalších tématech všeobecného zájmu. Její největší předností však bylo, že hraje karty!

Vlastně by ji mohl skoro zaměnit s některým z mužů, jež dříve potkával ve Společenském klubu... A přece šlo o skutečnou ženskou! Pozoruhodné bylo, že i když se poznali teprve před rokem, zdálo se mu, jako by se byli stýkali odnepaměti.

Ruce chvějící se vzrušením se jaly prozkoumávat citlivé zóny partnerova těla, když náhle zaslechli zezdola jakýsi jekot.

Ztuhli a vylekaně na sebe pohlédli.

Zakrátko se jim podařilo rozeznat hlas majitelky domu i obsah jejího sdělení:

„Moh by se tu někdo postarat, aby mi ten malej čert přestal honit slepice?!“

V ten moment všechno pochopili. Jejich milostná vsuvka skončila, aniž došla vyvrcholení. Nyní bylo třeba seběhnout na dvůr a přesvědčit Kafička, aby ukončilo kamarádšofty s drůbeží paní Krainerové.

4

Paní Krainerová žila v domku na samotě s dospívající dcerou, samotou zde však netrpěly. Jejich dům připomínal archu Noemovu. Dle převažujícího místa výskytu se zdejší zvířena dělila na venkovní a vnitřní. Dvorek byl výsostným územím hus, králíků, koz a slepic, přičemž na posledně jmenované jste narazili kdekoli, jak křížují prostor svou typicky afektovanou chůzí, trhající křečovitě hlavou, a pátrají, kde by co sezobly. Volný pohyb po světlici měli ústavně garantován pes s kocourem, ale mohli jste je též spatřit při zevlování po dvoře. Zrzavému kocourovi se dostalo výjimečného vzdělání; pomáhalo mu rozlišit nedotknutelné domácí tvorstvo od toho cizího, je muž směl bez obav z následků prokousnout hrdlo.

Zvláštnímu statusu se těšilo Kafičko. Coby zvíře v majetku nájemníků mělo vyhrazeno interiér domu, paní Krainerová je však neviděla ráda potulovat se samotné po dvoře. Její zdrženlivost měla své opodstatnění: na rozdíl od kocoura si jezevčík zcela neosvojil zásadu nedotknutelnosti venkovní zvířeny a jeho oblíbenou činností bylo prohánění slepic po dvoře. Karel psovi pokaždé domlouval. Nejspíš ne dost přesvědčivě, protože ten se při nejbližší příležitosti oddal vyhledávané kratochvíli nanovo.

V Kafičkových hrách se možná skrýval i zárodek spravedlivého vzdoru. Bylo totiž zjevné, že ke svým vlastním zvířatům je paní Krainerová shovívavější než k němu. Jednou třeba její pes skalpoval slepici, která pak chodila po dvoře jako zombie s obnaženou lebkou a její družky se

jí štítily natolik, že si od ní držely dištanc. Za svůj ohavný čin neutřžil pes žádnou sankci; reakci paní domácí v případě, že by něco podobného provedlo Kafičko, si raději nezkoušejme představit...

Karel později zaznamenal tuto událost: *Seděli jsme tuhle v kuchyni a hráli mariáš. Já, doktorka a slečna Krainerovic. Poněvadž byl chladný večer, přinesla paní husu i s vejci do kuchyně. Mně bylo hned nápadné, že se husa nějak mračí — ale nic, hrálo se dál. Najednou husa se dala do křiku a seskočila z košíku. Z jejího křiku jsem vyrozuměl: „Pardon, odsud až podsud, já nejsem zvyklá, aby se v mé přítomnosti hrály karty.“ A paní Krainerová nás tedy vyhodila, abychom šli hrát karty nahoru, prej husa to náramně ešofíruje. Tak jsme šli, copak je to platné, dneska husy mají velké právo.*

Po vyhnání z kuchyně našla trojice hráčů azyl v pokojíku na patře, kam si slečna Krainerová musela vynést židli, protože tam byly jen dvě. Od této chvíle už nebylo pochyb, že si averzi paní domácí vztahuje Kafičko mylně pouze na sebe: zdejší zvířena — vnitřní i ta venkovní — se těšila privilegovanému postavení nejen vůči němu, nýbrž i vůči hostům z rodu *homo sapiens*.

5

Několik dnů páchla řeka Berounka bahnem, a pak náhle jako když utne. Rozkvetl jaterník, lýkovec, sasanky a koniklec, oblohu prozářilo slunce a svým hřejivým svitem začalo vysoušet bláto z cest. Nejdřív to Dora s Karlem po-

zorovali jen zdáli, až jednoho rána uhnuli z hlavní cesty zvané Nádražní na pěšinu mířící do samého lůna přírody. Jezevčík vzrušeně pobíhal tam a sem, aniž by dokázal upřednostnit jednu z té záplavy vůní. Karel nepobíhal, nýbrž rozvážně kráčel, následován Dorou, protože stezka byla úzká. U ovocného sadu, kde se pěšina rozšiřovala v cestu, se Karel zastavil a počkal, až s ním partnerka srovná krok. Z korun jabloní zněl ptačí zpěv a jakýsi tichý popěvek si notovala i Dora. Karel s Kafíčkem se k ní takřka současně otočili a první z nich se zeptal:

„Co to píšeš?“

„Takovej šlágr z jednoho filmu. Nechtěj po mně, abych ti to zpívala nahlas — zapomněla jsem slova.“

„Proč ne? Zpívat můžeš beze slov.“

„Radši ne. Nemám hudební sluch.“

„To je jiná písnička: když nemáš hudební sluch, tak nezpívej.“

„A co kdybys něco zazpíval ty?“ navrhl.

„Nemůžu. Nemám hudební sluch.“

Karel shlédł k psovi a podotkl:

„Jak jsem si stačil všimnout, nemá ho ani Kafíčko, a tak jsme, co se zpěvu týče, odkázaný na místní ptačí sbor.“

Zvedl hlavu a oslovil ptactvo ukryté v korunách stromů:

„Přátelé, nezdá se vám, že trošičku řvete?“

Ptáci nad jejich hlavami trylkovali vskutku tak silně, až se zdálo, jako by se pokoušeli překřičet jeden druhého.

„Ale dobře jim to ladí, to se musí nechat,“ dodal. „Když si jeden pomyslí, že je to čirá improvizace... Kam se na ně hrabou naši moderní skladatelé!“

Cesta je zavedla do lesa vonícího mízou. Vypadalo to, že zde platí přísný zákaz zpěvu, neboť od okamžiku, kdy pronikli do stínu stromoví, ptačí trylek rázem ustal. Chvilí stoupali, až dorazili k lesní mýtině, na jejímž okraji lákal k odpočinku rozložitý pařez ozářený sluncem. Posadili se na něj a rozbalili svačinu, kterou jim připravila paní Krainerová. Jezevčík hleděl upřeně na svého pána, a když zjistil, že mu nevěnuje pozornost, nervózně zakňučel. Karel si povzdechl, odlepil ze svého krajíce dva plátky salámu a podal je Kafičkově.

Dojedli, mastný papír sbalili do tašky a Karel pravil:

„Poslouchej. Slyšíš?“

Dora se točila na všechny strany, natahovala uši a nakonec zavrtěla hlavou.

„Neslyším nic. Co bych jako měla slyšet?“

„To rajskey ticho. Máme kliku, že tenhle les zatím nenasly rodinné výpravy lačné přírody, před nimiž ale příroda zděšeně prchá, aniž by si toho ti nebožáci pro samý hejkání všimli.“

„Je to balzám na duši,“ přisvědčila Dora. „Jsme tu úplně sami.“

„Ano, tahle mýтина je teď tím nejbezpečnějším místem na celý planetě. Nikdo nás tu nenajde, dokonce ani Na...“

Zarazil se uprostřed věty a lehce se mu rozšířily zorničky.

„To se mi snad...“

Dora se natočila stejným směrem a spatřila ženskou siluetu rostoucí ze zákřutu cesty, po níž sem přišli.

„Snad to není...“ hlesla.

„...ona?“ doplnil.

V jejích očích se zračila panika.

Mezitím se ta postava vynořila celá. Šlo o starší ženu s proutěným košíkem v ruce. Jak se k nim přibližovala, rozeznávali detaily její tváře a zarudlou plet zbrázděnou hlubokými vráskami.

„Záludná je, to se musí nechat,“ připustil Karel, „tak daleko v převlecích se ale nedostala. Školu z Holý Vody prostě nemá!“

Když je ta žena mójela, mlčky si je změřila.

Krve by se v něm nedořezal.

Dora pozdravila a žena jí odpověděla. Dora se pak podívala starostlivě na Karla:

„Jsi bílejší jako stěna...“

„To nic, to jsou nervy,“ zašeptal Karel a ohlédl se po té ženě, jako by se chtěl ujistit o jejím odchodu. „To se správí, chce to jenom čas. A nejspíš bysme do té přírody měli chodit maličko častěji.“

Zhluboka se nadechl a pomalu vydechl.

6

Mýlil by se čtenář, který by se domníval, že odjezdem do onoho poklidného koutu Čech utíkal Karel z dosahu hitlerovských vojsk, jež před nedávnem obsadila Prahu. Nepřítel, před nímž prchal v panice, se nazýval Adéla Hirschová a služebním zařazením byl manželka. Čím to, že z ní měl Karel větší strach než ze samotného Führera? V úhlavního nepřítele změnily manželku dvě mimořádné události: první byl Karlův útěk k milence a druhou, již se

završilo dílo zkázy, odjezd jejich dcery Jiřiny na stáž do Anglie poté, co pro ni s Dořinou pomocí zařídil pas a britské vízum. Při loučení na nástupišti pražského hlavního nádraží se pokoušel Karel zakrýt své dojetí poznámkami o slze kanoucí po vráscité lici starého otce. Když se za hlasitého rámusu dal vlak do pohybu, sledoval dívčí tvář v okně vagónu, která se rychle zmenšovala, až se podobala špendlíkové hlavičce a nakonec zmizela docela. Dceřin odjezd držel Karel do posledního okamžiku v přísném utajení před Adélou, která by jinak bývala jistě udělala všechno pro to, aby mu zabránila. O to bouřlivější byla manželčina reakce, když se k té zprávě dostala s křížkem po funuse. Okamžitě se jala obcházet rodinné známé, jimž za doprovodu srdceryvných vzlyků oznamovala, že Karel unesl její jediné dítě. Adéliny cíle byly ovšem ryze pragmatické: chystala proces a sháněla svědky ochotné doložit, že má muže prostopášníka a zločince. Až do této chvíle se jí nepodařilo dopídit manželovy aktuální pražské adresy; Dora s Karlem nechtěli čekat se založenými rukama, až je Adéla Hirschová přepadne u nich doma, a raději se přemístili z Prahy na venkov.

Jak se stalo, že Karel kdysi spojil svůj život se ženou, s níž si nerozuměl a jejíž vinou si slovo *domov* dlouho spojoval s představou bílé nemocniční síně, kde vládne průvan a do nosu štípe silný pach desinfekce? Odpověď je prostá a skládá se ze dvou slov: studentská láska. Cit oblužující smysly je radno prožít s intenzitou odpovídající jinošskému věku, opít se jím až do němoty... a po vystřízlivění se sebrat a utíkat pryč. Nikdo tenkrát Karla neseznámil s touto hlubokou moudrostí a on sám ji objevil až

díky své neblahé zkušenosti. Po celá dvě desetiletí považoval za normální, že se v redakci, v kavárně, baru — a dokonce i na ulici! — cítí lépe a svobodněji než doma. Tyhle ty pocity patřily nyní minulosti: vichřice, která se strhla nad Prahou, s sebou odnesla jeho redakční kancelář a nedlouho předtím se vypařil i domov, jenž mu skutečným domovem nikdy nebyl.

A aby vážně nezůstal kámen na kameni, odcestovala jeho dcera do ostrovní země, o níž toho hodně slyšel i četl, leč sám ji nikdy nenavštívil, a již si jen obtížně dokázal zhmotnit ve své mysli. Existuje vůbec ta velmoc, k níž jedni vzhlížejí s nadějí a druhí s obavami, existuje hrdý Albion, o němž se pěstí legendy, anebo si jej kdosi vymyslel a sestrojil obraz tak dokonalý, že mu to sežral celý svět? Ať tak či onak, svým odjezdem do té země se dcera Jiřina přesunula do jiné dimenze. Takové, již by vzhledem k její nedosažitelnosti bylo lze snadno zaměnit s nebytím.

7

Nedělní ráno potrestalo nevěřící deštěm a nájemníci z prvního patra raději zrušili výlet do blízké vesnice neznámého názvu země, kde bojoval Karel za světové války. Zatímco nad šálkem kávy přemýšleli o náhradním programu, vstoupila do světnice dcera paní domácí. Karel tázavě pohlédl na Doru, která lehce přikývla. Posílen tou podporou, otočil se Karel ke slečně Krainerové a zeptal se, jaké má plány na dnešní dopoledne. Dotyčná odvětila, že musí

nakrmit slepice, husy a kozy. Karel jí nabídl, aby si s nimi, až skončí, dala partičku karet. Slečna se zamyslela, vypadalo to, že vážně zvažuje všechna pro a proti, a pak řekla:

„Tak jo. Teda jestli na mě chvílku počkáte.“

Když se asi po čtvrt hodině slečna Krainerová vrátila, zasedli všichni tři ke stolu. Karel zkušenými pohyby rozdál karty a společně zahájili partii, k níž bubnování deště za okny dodávalo příjemnou zvukovou kulisu. Hra nabrala dramatického spádu v okamžiku, kdy slečna Krainerová nejistým hlasem vyhlásila sto a sedm v červených a Karel jí na ně dal flek. Měl dost červených v ruce na to, aby nabyl přesvědčení, že jí tu sedmu vyrazí z ruky, žel jen co poprvé vynesli, vstoupila do místnosti paní domácí a chladným tónem pravila, že si tu dcera vysedává u karet, jako by se nechumelilo, a její zvířata jsou o hladu. Slečna Krainerová ihned odložila karty a vypařila se z místnosti. Těžko říct, zda měla tak naspěch, protože byla tak slušně vychovaná, anebo spíš aby využila situace a předešla své potupné porážce.

Vzápětí se od stolu zvedli i zbylí dva hráči a — jako by cítili spoluvinu za nedokrmenou zvířenu — stáhli se po špičkách do pokojíku na patře. Jeden z nich (neví se kdo, zda Karel, či Dora, ale spíš to byl Karel) předtím složil karty a paklík položil na štokrle ke dveřím. Snad chtěl tím gestem podtrhnout, že vrací karty paní domácí, kdežto kdyby je byl nechal ležet na stole, mohlo by to vzbudit dojem, že se chystají vrátit ke hře, až se bouře přezene.

Avšak dřív, než stačila karty sebrat paní domácí, se jich zmocnilo Kafičko, které se vinou vypjaté atmosféry ve světnici znenadání ocitlo samo. A protože — jak známo —

nehrají psi mariáš, ferbla, oko, ba nehrají ani prší, nezbylo Kafičkově než zabavit se po svém: vzalo první kartu do zubů a pokusilo se ji sežrat. Neměla ta karta žádnou zvláštní chuť, pročej ji po rozžvýkání zase vyplivlo. V okamžiku, kdy chňapalo čelistí po třetí kartě, vstoupila paní Krainerová do světnice, spráskla ruce a vykřikla. Kafičko, které moc dobře vědělo, že provádí nepřístojnosti, se uleklo, upustilo kartu z tlamy a pootevřenými dveřmi proklouzlo do sousední místnosti. Paní se shýbla, sesbírala rozházené karty a jala se ohledávat škody. Zjistila, že kulová sedma a žaludský spodek došly ke zničení; eso neslo stopy psích tesáků a jinak bylo jen lehce pomačkáno.

Spolu s konstatováním o poškození svého majetku spustila paní Krainerová randál a nepřestala, dokud nezaslechla kroky svých nájemníků. Jakmile jí stanuli tváří v tvář, položila — obrazně i doslova — karty na stůl. Po zevrubném prozkoumání doličného předmětu byli Dora s Karlem nuceni uznat vzniklou škodu i identitu viníka. Paní Krainerová nato pravila, že je opuštěná, chudá žena, že po ní nemůže nikdo chtít, aby byla škodná, a vyzvala nájemníky k zakoupení nových karet.

Její ultimátum vzbudilo profesní instinkt ve vystudované právniče Doře, která neprodleně spustila své plaidoyer. Paní obhájkyňe nevidí žádný důvod k vyhovění žádosti žalující strany. Ta jen vycítila příležitost, jak snadno přijít k novým kartám, jimiž by nahradila staré, jejichž dny byly beztak sečteny. Všichni, jak zde stojíme, se shodneme na tom, že došlo k poškození tří karet, zatímco jejich celkový počet je 32. Jednoduchým aritmetickým

výpočtem tak zjistíme, že v případě, že by žalovaný uposlechl její výzvy a karty zakoupil, žalující strana by přišla k 29 zbrusu novým kartám výměnou za 29 ohraných. Tři poškozené karty se dají zalepit, stačí k tomu jen trocha šikovnosti a dobré vůle.

Paní domácí se ta řeč, jejíž brilantnost by potvrdil každý zkušený právník, příliš nezamlouvala, a zajímala se, jak by měla zalepit zničeného žaludského spodka a kulovou sedmu. Dora opáčila, že neví a že je to věc paní domácí. Jmenovanou takhle odpověď dopálila natolik, že prohlásila, že její věc je i to, zda si nechá pod svou střechou lidi, kteří nemají uznání a myslí si, že pokud jí způsobí jejich pes škodu na majetku, jich samých se to netýká. Dora jí připomněla skutečnost, že s Karlem platí nájem pokrývající i riziko drobných, neúmyslně způsobených škod. Paní domácí pravila, že zrovna tuhle škodu za drobnou nepovažuje. A co se nájmu týče, měla by si vážená paní uvědomit, že jim to dává za hubičku, protože krom ubytování dostanou i čerstvou domácí stravu, kterou by v Praze neměli, ani kdyby se na hlavu stavěli. Své vystoupení zakončila slovy:

„A vůbec, já jsem stará ženská a nehodlám tyhle řeči dál poslouchat, takže se oba sbalte a odejděte odtud ještě dneska.“

Dora s Karlem se nato odebrali do prvního patra sbalit si své věci, zatímco Kafičko — pravý viník jejich výpovědi — kolem nich vesele poskakovalo. Po chladném rozloučení s paní domácí se všichni tři i se zavazadly přesunuli pěšky do nedalekého nádražního hotelu. Na Karlův dotaz, zda by měl pokoj pro dva, muž v recepci beze slova

přikývl. Když se zvedl, aby jim podal klíč, spatřil Kafička a jeho tvář se rozjasnila. Nabídl se, že je doprovodí až do pokoje. Cestou nahoru pěl na psa ódy a ptal se, zda by nebyl na prodej. Na otázku, kolik by za něj dal, recepční odvětil, že padesát korun; přesně tolik mu Karel právě zaplatil za nocleh na jednu noc.

Nejen kvůli nedostatečné cenové nabídce obě strany ukončily obchodní jednání v samém zárodku a již druhý den ráno trojice výletníků přešla přes silnici k nádraží. Karel u pokladny zakoupil jízdenky — dvě dospělé a jednu poloviční — a zanedlouho všichni nasedli do vlaku směr Praha, hlavní nádraží.

8

Na schodišti v přízemí jim zkřížila cestu domovnice a hlásila, že se tu po nich před pár dny sháněla nějaká ženská. Byla velká asi jako tady paní, měla opuchlé oči a představila se jako pánova manželka.

Dora s Karlem si vyměnili letmé pohledy; tak se jí přece podařilo je vyčmuchat!

Domovnice vykládala, že jí ta paní ukázala fotografii své dcery, již prý Karel zašantročil někam do ciziny, že se domáhala vstupu do jejich bytu a po zamítnutí té žádosti si nárokovala alespoň vydání korespondence od své dcery. „Co si ta ženská vlastně myslela? Že půjdu k vám domů a budu se štrachat ve vašich věcech?“ dávala domovnice průchod svému rozhořčení. Po vyslechnutí druhého „ne“ projevila vetřelkyně zájem o rozhovor s majitelem domu

a na informaci, že bydlí o patro výš, se otočila na podpatku a bez rozloučení vyrazila tím směrem.

Domovnice se odmlčela a Karel pochopil, že chtějí-li se s Dorou dozvědět vyústění oné poutavé historky, nezbu-
de jim než se stavit rovněž u pana domácího. Vystoupili
do prvního patra, Karel se dotkl zvonku, jenž zareagoval
úsečným cvrnknutím, a takřka v ten samý okamžik se
dveře otevřely. Pan Staněk je pozval dál, a sotva přestou-
pili práh, dveře zavřel, čímž domovnici zevlující dosud na
chodbě v přízemí rázem odstříhl od informačního zdroje.
V předsíni jim polohlasem sdělil, že osoba vydávající se
za Karlovu manželku k němu přišla sondovat možnost
pronájmu garsoniéry v jeho domě. Domáci jí popravdě
řekl, že jedna volná by tu byla, sdělil jí výši nájmu a ze-
ptal se na důvod stěhování. Ta paní, která zřejmě viděla
v celém lidstvu potenciálního spojence, přiznala, že by si
byt ráda pronajala za účelem ztrpčování života svému
muži, a ihned požádala o snížení nájmu s přihlédnutím
k faktu, že zde nebude trávit všechen čas. Nato pan do-
máci tu upřímnou a velmi vynervovanou paní vyprovodil
ze dveří.

Zmíněné informace na Doru s Karlem zapůsobily tak
silně, že když konečně vešli do svého bytu v nejvyšším
patře, našlapovali po špičkách jako zloději. Vybalili si za-
vazadla, složili svršky, a protože se jim zdálo, že tam na
ně všechno padá, rozhodli se vyrazit do města. Jezevčík,
který rozuměl lidské řeči, začal radostně poskakovat
a následoval je až ke dveřím, kde ho Karel zarazil:

„Ty zůstaneš doma, Kafiště! Už nejsme někde na samo-
tě u lesa, ale ve velkoměstě, a do kavárny psi nesmějí!“

Kafičkovi v tu chvíli došlo, že časům každodenních radovánek ve světnici a na dvorku nenávratně odzvonilo, a zklamaně svésilo ocas.

9

O něco později vstoupili oba milenci do kavárny na vinohradském náměstí a posadili se ke stolku u okna. Objednali si kávu, Karel vytáhl papír a tužku a začal psát dopis dceři do Londýna.

Dora míchala kávu a pozorovala, jak Karel vyplňuje bílý list úhlednými, rovnými řádky.

„Napíšeš jí, že tam za ní přijedeme?“ zeptala se.

Karel odložil pero, uchopil lžičku a zamíchal kávu.

„Kdybych jí to napsal, myslíš si, že by mi uvěřila?“

Hleděl upřeně do svého šálku, jako by se v obrazcích na hladině pokoušel vyčíst budoucnost.

„Já jí prostě napíšu,“ dodal, „že děláme všechno pro to, abysme tam za ní přijet mohli.“

„A děláme pro to všechno?“

Karel mlčel. Kdyby na Dořinu otázku musel odpovědět, nejspíš by řekl, že dělají všechno *proti* tomu. Julius Fürth, generální ředitel koncernu, k němuž patřilo Karlovo nakladatelství, a dílem osudu také Žid, mu nedávno šlechetně nabídl emigraci. Jeho člověk je vysoce postavený důstojník a úspěch akce je zaručen za podmínky, že se o ní nikomu slovem nezmíní; ať dorazí za čtyři dny na Wilsonovo nádraží k brněnskému vlaku s aktovkou s nejn nutnějšími věcmi — kufr je zakázán!

Karel se trpce pousmál. Co měl tenkrát dělat? Mohl si tu záležitost nechat pro sebe a pak se jen tak sebrat a odjet sám? A tak Doře všechno vyklopil. Ta — jak pro ni bylo typické — vzala ihned celou věc do svých rukou. Dospěla k závěru, že může-li nakladatel opatřit vízum pro Karla, nebude pro něho problém obstarat víza dvě a — aniž by o tom Karla informovala — navštívila druhý den účtárnu nakladatelství, aby tam vymáhala jeho dlužné honoráře. Na dotaz hlavního účetního, proč to tak spěchá, odpověděla, že odjíždějí s Karlem do zahraničí. Jakmile se ta zpráva dostala k uším ředitele, dal si Karla zavolat a suše mu oznámil, že došlo k vyzrazení akce, a tím pádem se vše ruší. Neřekl přímo, že za to může on, jeho pohled však hovořil sám za sebe. Tehdy viděl Karel ředitele naposled. Dnes ráno po návratu do Prahy pak našel v kastlíku lístek s informací o jeho útěku ze země. Karel přemýšlel, zda porušením slova, které dal příteli, neudělal chybu. Z obecného hlediska určitě ano, protože se tahle země zvolna měnila ve vězení. Z toho osobního se ale zachoval správně: jak by si zodpověděl před svým svědomím, kdyby se byl sbalil a práskl do bot jako nějaký malý kluk?

Obrátil svou pozornost k Doře, která se zaměstnávala sledováním pouličního ruchu za oknem.

„Vyhlížíš někoho?“ zajímal se.

Lehce sebou trhla.

„Ne. Koho bych měla vyhlížet? Jediněj člověk, kterýho bych vyhlížet mohla, sedí tady přede mnou... Koukni se támhle na tu ženskou!“

Karel pohlédl označeným směrem a spatřil ženu vykračující si po chodníku se šátkem na hlavě.